

DE NOODZAAK VAN PREVENTIE

Land- en tuinbouw is en blijft een gevaarlijke sector. Ook op Europees niveau staat land- en tuinbouw bovenaan de lijst met het aantal arbeidsongevallen met werknemers. Het aantal ongevallen wordt bovendien zwaar onderschat. Veel ongevallen op de zelfstandige bedrijven worden immers niet aangegeven en komen niet in de statistieken terecht.

.....
Robin De Sutter, ILVO-PreventAgri

Ook de Vlaamse land- en tuinbouwsector scoort hoog in de ongevallenstatistieken. De meeste ongevallen zijn te wijten aan valpartijen met of zonder niveauverschil. De meeste dodelijke ongevallen zijn te wijten aan verplettering, meegesleurd worden door bewegende delen, verstikking en verdrinking. In de overgrote meerderheid van de ongevallen is het slachtoffer de bedrijfsleider zelf. In de andere gevallen is het slachtoffer een direct familielid, zoals een kind of een nog op het bedrijf meehelpende ouder. Ook de werknemers blijven niet gespaard van arbeidsongevallen.

Er schuilt een groot risico in bedrijfsblindheid

Ongevallen kunnen ernstige gevolgen hebben. Niet alleen leiden ze tot persoonlijk leed en directe kosten, zoals ziekenhuiskosten, maar ze hebben ook een impact op de bedrijfseconomische

situatie. Een bedrijfsleider die tijdelijk werkonbekwaam is, moet iemand inhuren om het bedrijf draaiende te houden. Aangezien deze vervanger niet vertrouwd is met de gang van zaken op het bedrijf zal hij zich moeten inwerken. Hierdoor zal zijn rendement lager liggen. Indien de ernst van de verwondingen groter is, kan het zijn dat het bedrijf overgelaten moet worden. Naast een directe kost en een rendementsverlies zal dit eveneens een psychologische weerslag hebben, zowel op de land- en tuinbouwer als op zijn omgeving.

Land- en tuinbouwers behoren om verschillende redenen tot een risicogroep. Zo werken ze vaak, zonder dat ze zich daar zelf van bewust zijn, in een onveilige omgeving. Werken met grote en complexe machines met riemen, kettingen en aftakassen en potentieel gevaarlijke locaties zijn maar enkele van de vele factoren die

een invloed kunnen hebben op de risico's op een ongeval. Maar er kunnen ook problemen optreden op langere termijn. Zo kan langdurige blootstelling aan stof bijvoorbeeld leiden tot heel wat gezondheidsklachten. Daarom is het van het grootste belang dat de sector zich bewust is van de noodzaak van preventiemaatregelen om ongevallen en gezondheidsrisico's in de toekomst te verminderen. Dit kan onder meer door bewustwording van de gevaren en risico's. In dit dossier gaan we dan ook dieper in op een aantal van de genoemde problemen en trachten we bedrijfsblindheid te doorbreken. In bedrijfsblindheid, die veroorzaakt wordt door dag in dag uit dezelfde terugkerende taken met een grote routine uit te voeren, schuilt immers een groot risico dat gevaarsituaties niet meer als dusdanig ervaren en herkend worden. ■

HOE IN DE PRAKTIJK OMGAAN MET ARBEIDSVEILIGHEID?

In 2013 kwamen in Vlaanderen 16 mensen om het leven bij werkzaamheden in de land- en tuinbouwsector, zo blijkt uit cijfers van PreventAgri. Het bewijst dat sensibilisering en preventie meer dan nodig blijven. Vorig jaar organiseerden we voor de leden drie vormingsavonden over arbeidsveiligheid waarbij informatie (met o.a. map 'Arbeidsveiligheid') en sensibilisatie centraal stonden. In dit artikel geven we een samenvatting over de informatie die toen werd verstrekt. AVBS is ook partner binnen het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' dat als hefboom dient om siertelers en tuinaannemers te sensibiliseren. Je leest hier meer over in deze Extra.

.....
Jan Vancayzele

Codex Welzijn op het werk

De 'Codex over het Welzijn op het Werk' richt zich tot alle ondernemingen, dus ook werkgevers met één werknemer. Er is dus geen verschil of afzwakking van deze wetgeving voor kleine werkgevers. Daarom is er een pragmatische aanpak nodig voor kleine werkgevers die niet beschikken over een hiërarchische lijn en medewerkers die zich specifiek op arbeidsveiligheid kunnen richten. Aan de hand van een globaal preventieplan en een jaaractieplan moet je de risico's op arbeidsongevallen beheersen. Hierbij is het belangrijke principe van 'aantoonbaarheid' een must. Als werkgever dien je te kunnen aantonen dat je je werknemers instructies geeft, je de nodige controles doet of laat doen, de machines conform in dienst gesteld zijn, de ongevallen aangegeven werden, je werknemers op medisch onderzoek geweest zijn, enzovoort.

Machineveiligheid is een belangrijk aandachtspunt

Machines zijn veilig wanneer ze conform zijn het K.B. 'arbeidsmiddelen'. Ze moeten voldoen aan 19 minimumveiligheidsvereisten. De conformiteit met de 19 fundamentele veiligheids-eisen wordt bewezen a.d.h.v. de CE-verklaring van de fabrikant. Het afgeleverd handboek van de fabrikant bevat belangrijke richtlijnen voor gebruik, onderhoud, nazicht, ... Soms ontstaan er problemen omwille van samenbouw van diverse machines tot één grote machine. Dan is er een CE-verklaring nodig van het geheel. Als de machinefabrikant niet wil optreden voor het geheel, dien je dit als werk-

▲ Machines moeten voldoen aan 19 minimumveiligheidsvereisten

gever (met professionele hulp) zelf te doen. Hetzelfde probleem situeert zich met oude (<1995) tweedehandse, zelfgemaakte of verbouwde machines. De conformiteit kan hier niet aangetoond worden met de CE-verklaring. Een conformiteitsonderzoek (19 minimale vereisten) door de werkgever is dan nodig. Hiervoor heb je professionele hulp nodig.

Intrede van nieuwe machines

Een nieuwe machine moet geïmplementeerd worden in het bedrijf vooraleer in dienst te stellen. De wetgever verwacht dat alle machines een degelijk onderzoek ondergaan hebben aan de hand van een indienstellingsverslag. Daarnaast moet een veiligheidsinstructiekaart opgesteld

worden die de werknemers informatie geeft over de risico's en de maatregelen om ongevallen te voorkomen. Het opmaken van een indienstellingsverslag en een veiligheidsinstructiekaart is bij grote bedrijven één van de taken van de preventieadviseur. Bij kleine bedrijven is de werkgever de preventieadviseur. Boerenbond/AVBS kan je helpen met standaarddocumenten van de meest voorkomende machines.

Goed beheer van de machines

Een machine moet gedurende de hele levensduur veilig blijven. Werk- en veiligheidsinstructies moeten zorgen voor een goed gebruik van de machines. Goed onderhoud, zowel preventief als curatief, is noodzakelijk. Hierbij dienen de nodige controles (soms ver-

plichte keuringen) voorzien te worden. De goede werking van de beveiliging van machines zoals afschermingen en noodstoppen dien je dus systematisch te controleren. Hetzelfde geldt voor kettingen, trekkabels, haken, enzovoort. Ladders, stellingen en klimtouw dien je ook aan een periodieke controle te onderwerpen. Zeer belangrijk is om dit te registreren in een 'onderhouds- en nazichtskaart'. De 'aantoonbaarheid' van deze controles is dus een must.

Periodieke keuring van hijs- en hefwerktuigen

Voor bepaalde machines is er een verplichte periodieke keuring noodzakelijk. Hijs- en hefwerktuigen zijn volgens ARAB-art 280 aan een driemaandelijks externe controle onderworpen. Hijs- en hefwerktuigen zijn bvb. rolbruggen, kranen, hangstellingen en takels waarbij de last in vrije val kan komen en een gevaar kan vormen voor de personen die er onder lopen. Ook hef- en hijstoebehoren zoals kettingen, haken, hijsbanden, enz., dienen eenzelfde keuring te ondergaan. Behandelingstoestellen zoals

heftrucks, graafmachines, stapelaars worden niet als hef- of hijswerktuigen beschouwd.

Periodieke keuring van elektrische installaties

Elektrische installaties dienen zoals bepaald in het AREI, periodiek gekeurd te worden. Er dienen elektrische schema's en plannen van de elektrische installaties ter beschikking te zijn. Elektrische installaties op laagspanning in industriële gebouwen of werkplaatsen dienen vijfjaarlijks gekeurd te worden. Hoogspanningsinstallaties zijn gebonden aan een jaarlijkse keuring. Voor huishoudelijke installaties is dit om de 25 jaar.

Toezicht op de reglementering door de inspectie TWW

De inspectie TWW (Toezicht Welzijn op het Werk) komt doorgaans onaangekondigd op bezoek. De inspecteurs hebben toegangsrecht tot alle werkplaatsen maar niet tot de privéwoning, tenzij deze gebruikt wordt als sociaal lokaal of als er werkplaatsen zijn in de woning. Informeer u steeds goed over welke inspectiedienst het gaat.

Probeer te achterhalen wat de aanleiding is van het inspectiebezoek. Vindt er een inspectie plaats n.a.v. een klacht of een ongeval of betreft het gewoon een routine-inspectie? Vaak zal je niet vertrouwd zijn met de gebruikte terminologie, wetgeving en zienswijzen van de inspectie. Dit is normaal. Vraag naar verduidelijking en noteer hun opmerkingen. Neem op zijn minst een neutrale houding aan. De inspectie kan naar allerlei documenten vragen. Het is handig dat je die ter beschikking hebt in een specifieke map 'arbeidsveiligheid'. Normaal volgt na een inspectiebezoek een verslag. Soms kan dit een ingebrekestelling zijn of een proces-verbaal (PV). Na ontvangst van het verslag is het nodig om via een actieplan tegemoet te komen aan de opmerkingen. Laat hierbij blijken dat er werk wordt gemaakt van de veiligheid en gezondheid op het bedrijf. Hiervoor laat je je best bijstaan door je preventieadviseur. ■

HOE VEILIG IS MIJN BEDRIJF?

Door het grote aantal tewerkgestelden in de tuinbouwsector – bedrijfsleiders, familie, seizoenarbeiders, vaste arbeiders – is het aantal ongevallen in absolute cijfers in deze sector het hoogst. Het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' werkt daarom aan arbeidsveiligheid door bewustmaking, aandacht voor machineveiligheid en een aangepast beleid.

.....
Carla Siongers, tuinbouwconsulent Boerenbond

Het project 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' wordt uitgevoerd door Boerenbond, Idewe en ILVO en wordt gesteund door de Vlaamse overheid. Het steunt op 3 pijlers: sensibilisering, veilig omgaan met machines en de integratie van een arbeidsveiligheidsbeleid in de bedrijfsvoering.

Sensibilisering

Via allerlei artikels in de vakbladen wordt in eerste instantie gewezen op de problematiek. En ook de website van Boerenbond besteedt hier ruime aandacht aan. Deze informatie- en sensibiliseringscampagne wordt

verder aangevuld met 'Tips van de maand' en met ondersteunend materiaal. Eveneens zijn er filmpjes (o.a. voor glastuinbouw en sierteelt) ter beschikking die de bedrijven toelaten om allerlei risico's duidelijk te maken aan anderstalige werknemers. Ook pictogrammen kunnen de taalbarrière overschrijden.

Niet blind zijn voor gevaren

Meer dan 40% van alle dodelijke ongevallen op land- en tuinbouwbedrijven heeft te maken met machines. Mensen in de sector zijn vaak zo vertrouwd met deze machines dat ze de risico's

"Veiligheid is vooral een kwestie van er aandacht voor hebben."

niet meer zien. De module arbeidsmiddelen (machineveiligheid) wordt daarom als eerste uitgewerkt. Startpunt is de inventarisatie van risico's en het vastleggen van prioriteiten. Concreet worden indienststellingsverlagen, conformiteitsonderzoeken en instructiekaarten opgesteld voor de typische machines. Een preventieadviseur kan bedrijfsleiders wijzen op de gevaren en hen informeren over technische kwesties zoals de goede staat

▲ Filmpjes over gevaarlijke situaties moeten bedrijven toelaten om risico's duidelijk te maken aan nieuwkomers en anderstalige werknemers.

van de afschermingen, de noodstop en andere beveiligingen.

Specifiek op mijn bedrijf

De derde pijler is de uitwerking van een beheersysteem voor 'Preventie en bescherming op het werk' op maat van de tuinbouwbedrijven. Zo een beheersysteem moet de drempel verlagen om arbeidsveiligheid in de bedrijfsvoering te integreren. Omdat het beheersysteem uitgebreid wordt met een zelfscan, kan de tuinbouwer zich een duidelijk beeld vormen van de toestand op zijn eigen bedrijf en kan hij aangepaste maatregelen nemen.

Binnenkort staan de filmpjes op de website van Boerenbond (www.boerenbond.be/arbeidsveiligheid) en worden ze aan de bedrijven ter beschikking gesteld. ■

ARBEIDSVEILIGHEID IN DE PRAKTIJK

"Ik dacht dat ik goed bezig was, maar nu weet ik beter ..."

Op het bedrijf van Nik Spruyt worden in hoofdzaak vaste planten gekweekt en verkocht. Door een zeer ruim assortiment van 2.600 soorten worden er het hele jaar door heel wat medewerkers ingezet. De arbeidsveiligheid van deze mensen garanderen, vraagt een pragmatische aanpak.

.....
Jan Vancayzele

Op het bedrijf Spruyt wordt al geruime tijd aandacht besteed aan de werkomstandigheden van de medewerkers om zoveel als mogelijk arbeidsongevallen te voorkomen. Alles verliep goed en de algemene indruk was dat er voldoende maatregelen werden genomen. Tot op

het ogenblik dat er zich een ernstig arbeidsongeval voordeed met een machine, weliswaar met goede afloop. Alle noodzakelijke maatregelen werden getroffen zoals de aangifte van het ongeval, het onderzoek naar de oorzaak ervan tot het aanpassen van

de machine, zodat identieke ongevallen in de toekomst konden vermeden worden.

Inspectie op bezoek

Naar aanleiding van dit ongeval voerde de inspectie 'Toezicht Welzijn op het

Werk' enige tijd later een controle-bezoek uit op dit bedrijf. De inspectie gebeurde heel grondig en er werd een rapport opgesteld over de vastgestelde gebreken. De sanctie bleef beperkt tot een schriftelijke waarschuwing. Uit dit verslag bleek dat er geen acuut gevaar was met betrekking tot arbeidsveiligheid maar wel dat er documentair nog heel wat zaken dienden in orde gebracht te worden. Dit hield in: een preventieplan met risico-analyses, een jaaractieplan, veiligheidsinstructiekaarten, brandpreventieplan, registraties van opleidingen, De bedrijfsleider heeft deze inspectie als een leermoment ervaren en kreeg de kans om de tekortkomingen tegen een bepaalde termijn weg te werken.

Bespreking inspectieverslag

Het inspectieverslag werd gedetail-

"Alles kan beter en veiliger!."

leerd besproken met een externe preventieadviseur die telkens een pragmatische oplossing hielp zoeken voor elke tekortkoming. Er is duidelijk een aparte aanpak nodig voor kleine werkgevers die niet beschikken over een hiërarchische lijn met medewerkers die zich specifiek op arbeidsveiligheid kunnen richten. Vooral op het vlak van preventie worden aan de hand van een preventieplan (inclusief risico-analyses) met daaraan gekoppeld een jaaractieplan, mogelijke problemen afgebakend en aangepakt. Handig is dat alle relevante documenten nu in een specifieke map arbeidsveiligheid worden bijgehouden en bewaard. Het

personeel ervaart de nieuwe meer gedocumenteerde aanpak als positief omdat ze relevant is en meerwaarde oplevert. Een pragmatische aanpak is dus een noodzaak wanneer je iedereen op je bedrijf bewust wil maken van ongevallenpreventie.

Via het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' kreeg Nik de kans om een tweedaagse praktijkgerichte opleiding arbeidsveiligheid te volgen waarbij op systematische wijze werd aangetoond hoe je de wetgeving 'Welzijn op het Werk' kunt toepassen in de praktijk van een tuinbouwbedrijf. Hier leerde hij omgaan met arbeidsveiligheid in al zijn facetten. Maar vooral het preventief denken en het koppelen van de mogelijke verbeteringsmaatregelen zijn hem bijgebleven. Alles kan beter en veiliger! ■

ALGEMENE TIPS ROND ARBEIDSVEILIGHEID

We kunnen niet genoeg wijzen op voldoende aandacht voor de gevaarlijke situaties waarmee je dagelijks op het bedrijf te maken hebt. Onderstaand enkele van de belangrijke aandachtspunten.

.....
Christien Miroir, Jan Vancayzeele

Pas op voor brand en elektrocutie

Wist je dat één op de drie branden ontstaat door elektrische defecten? Meestal door overbelasting van een stroomkring en door kortsluiting omwille van slecht geïsoleerde kabels of defecte contacten die elektriciteitsdraden doen opwarmen. Elektrocutie ligt aan de basis van heel wat ongevallen. Daarnaast ontstaan heel wat ongevallen als gevolg van elektrische stromen en elektrische ladingen. Elektriciteit is extra gevaarlijk omdat het een onzichtbaar risico is. Een verouderde of slecht werkende elektrische installatie

is levensgevaarlijk. Dit is niet alleen een risico voor jezelf en je bedrijfsvoering, maar ook voor de werknemers die bij je werken of gehuisvest zijn. Twijfel dus niet en laat je installatie iedere 5 jaar keuren bij laagspanning en jaarlijks indien je een hoogspanningsinstallatie hebt. Is de installatie niet meer in orde, laat ze dan zo snel mogelijk aanpassen.

Enkele tips ter voorkoming van problemen met elektrische installaties:

- Zorg dat elektrische kabels in perfecte staat zijn
- Overbelast stopcontacten niet
- Ga na of alle toestellen geaard zijn of op een andere manier voldoende beveiligd zijn
- Ga na of het snoer van de elektrische apparaten in goede staat is
- Trek de stekker van de elektrische toestellen uit vooraleer je ze schoonmaakt of herstelt. Ook bij onweer, trek je de stekkers het best uit
- Gebruik nooit elektrische toestellen wanneer je natte handen hebt of met je voeten in het water staat
- Laat werknemers niet aan een elektrische installatie werken tenzij je zeker weet dat hij of zij voldoende kennis van zaken heeft
- Test periodiek de verliesstroomschakelaar via de testknop

Voorkom uitglijden en vallen

Het lijkt banaal, maar uitglijden en vallen is, na ongevallen met dieren, nog altijd de grootste oorzaak van letsels in de land- en tuinbouw. 19% van alle ongevallen gebeurt door te vallen vanop een hoogte en nog eens 14% door vallen op de begane grond. Uitglijden en vallen is dus een niet te onderschatten risico op uw bedrijf!

Wanorde op de werkplaats is één van de grootste oorzaken van valpartijen. Door ordelijk te zijn en op te ruimen kan je de situatie verbeteren. In een ordelijke werkplaats vind je gereedschap snel terug en kan je dus efficiënter werken. Het risico op een onvoorziene val van een voorwerp wordt ook sterk verminderd.

Ook het op- en afstappen van machines brengt risico's met zich, zeker in modderige omstandigheden. Wanneer je van een machine stapt met de rug naar de machine gekeerd of van de machine springt, loop je het risico dat je slecht neerkomt. Wanneer je uitglijdt met de rug naar de machine, kan je je niet vasthouden aan de leuning. Let er dus op dat je achterwaarts van machines stapt en dat je je kunt vasthouden aan een ketting of leuning voor het geval je uitglijdt. Zorg er ook voor dat je kledij aangepast is aan het werk dat je wilt uitvoeren. Stevige schoenen of laarzen met aangepaste zolen kunnen voorkomen dat je uitglijdt.

Zien en gezien worden

Elk jaar vallen er slachtoffers bij ernstige en soms zelfs fatale botsingen met machines of voertuigen. Nochtans kunnen preventiemaatregelen in combinatie met enkele

organisatorische en technische maatregelen de kans op zulke ongevallen aanzienlijk verkleinen. Uit cijfers op basis van Franse ongevallenverslagen blijkt dat tussen een kwart en de helft van de ongevallen 'aanrijdingen voertuigen-voetgangers' had kunnen voorkomen worden door een betere zichtbaarheid.

Het voorkomen van botsingen op werkplaatsen start met enkele organisatorische maatregelen.

- Zorg ervoor dat voertuigenverkeer en voetgangersverkeer zo veel mogelijk van elkaar gescheiden worden. Dit voorkomt dat werknemers in de weg kunnen lopen van machines. Markeringen en fysieke barrières zijn hierbij nuttige hulpmiddelen.
- Informeer alle werknemers op de werkplaats over de veiligheidsvoorschriften. Zorg ervoor dat iedereen weet wat wel en niet mag in de buurt van rijdende machines zoals een heftruck, een tractor, een oogstmachine, ...
- Zorg ervoor dat je werknemers goed zichtbaar zijn. Doe ze bijvoorbeeld fluovestjes dragen. Dit helpt de bestuurder van de machine
- Geef iedereen een seintje als je start met een rijdende machine. Zo weet iedereen dat hij attent moet zijn.
- Belangrijk is ook dat de gebruikers van rijdende machines op het terrein de zichtbaarheid vanuit hun voertuig vrijwaren en niet beperken door bijvoorbeeld allerlei accessoire's.

Duidelijke afspraken en instructies tussen jou en je werknemers kunnen veel problemen voorkomen!

Werk veilig aan een machine in storing!

Regelmatig onderhoud is essentieel om apparatuur, machines en de werkomgeving veilig en betrouwbaar te houden. Onvoldoende of gebrekkig onderhoud kan leiden tot gevaarlijke situaties, ongelukken en gezondheidsproblemen. Onderhoud is wel een activiteit met een hoog risico en houdt verschillende gevaren in. Het is daarom belangrijk dat je probeert om zo veel mogelijk risico's uit te sluiten. Werk volgens de correcte procedures. Zet machines altijd stil voordat je er aan werkt en wacht ook tot ze volledig tot stilstand zijn gekomen. Zet onderdelen die kunnen bewegen of draaien vast. Dit kan je doen met blokken of steunen. Op die manier verminder je het risico op verplettering. Gebruik de juiste uitrusting en draag de gevraagde persoonlijke beschermingsmiddelen. Zorg er ook voor dat alle bescher-

mingskappen teruggeplaatst worden na de reparatie. Zorg er ook altijd voor dat je personeel weet wat het moet doen in geval van een storing. Geef hen instructies over de werking van de machine en de procedure die ze moeten volgen in geval van problemen.

En ... geef het goede voorbeeld!

Wil je dat je personeel veilig werkt? Geef dan zelf het goede voorbeeld. Draag geschikte kledij en gepast schoeisel én werk veilig. Zo verkleint de kans op ongevallen. Leg de nadruk op orde en netheid, geen alcohol- en druggebruik... Geef hen ook uitleg wat ze moeten doen, mocht er zich toch een ongeluk voordoen (noodnummer, EHBO-kist...). Als bedrijfsleider moet je openstaan voor de ideeën en initi-

atieven van iedereen in verband met veiligheid.

Veilig gedrag verdient aanmoediging. Onveilig gedrag moet onmiddellijk aangepakt worden en er moet uitleg gegeven worden waarom het anders moet. Motiveren moet gericht en herhaald gebeuren. Zijn medewerkers geïnteresseerd in veiligheid, geef hen dan ook de kansen en de middelen om dit waar te maken.

Vooraleer werknemers aan het werk te zetten, is het zeer belangrijk dat ze weten hoe ze met de machines of materialen aan de slag moeten. Deze instructies kan je geven aan de hand van een instructiekaart, die in principe aanwezig moet zijn bij elke machine en alle materiaal dat werknemers gebruiken. ■

ENKELE AANDACHTSPUNTEN IN DETAIL

Inpotmachine: zorg voor voldoende afscherming van de draaiende delen.

De **conformiteit** van een machine kan aangetoond worden met de CE-verklaring van de fabrikant. Opgelet met aanpassingen aan machines of samengestelde machines. Er dient dan een nieuwe CE-verklaring opgesteld te worden.

Transportbanden: opgepast met draaiende onderdelen en loshangende kledij of lange haren.

Zorg er voor dat er voldoende en **gemakkelijk bereikbare noodstoppen** aanwezig zijn. Pas op voor elektrocutie bij het nat reinigen van de inpotmachine. Schakel de machines af van het net.

Aftakas en beschermkappen machines: zorg dat draaiende delen steeds afgeschermd blijven, ook na onderhoud of herstellingen.

Bescherming tijdens het aanmaken van de spuitoplossing en het uitvoeren van bespuitingen is een must. Deze bescherming bestaat uit spuitkledij, laarzen, handschoenen, beschermbril en spuitmasker met koolstoffilter.

Jij en de machine: Raadpleeg voor het eerste gebruik van een machine steeds het instructieboek van de constructeur. Geef je werknemers een opleiding vooraleer ze aan de slag gaan met complexe machines. Ga nooit tussen de machine en de trekker staan tijdens het aankoppelen van machines.

ELK BEDRIJF ZIJN PREVENTIEPLAN

In het kader van het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw' wordt een beheersysteem uitgewerkt. Zo worden de complexe wettelijke bepalingen van de reglementering van welzijn op het werk vertaald naar een praktisch instrument dat de hele wetgeving omvat en waar iedere bedrijfsleider vlot zijn weg in vindt.

.....
Luc Van Dijk

Iedere werknemer moet in een veilige omgeving kunnen werken. Vanuit deze optiek is het logisch dat ieder bedrijf onderworpen is aan de wetgeving op het welzijn op het werk. De toepassing van deze wetgeving in de land- en tuinbouwsector is wat aan de aandacht van de inspectie ontsnapt. Vandaag zijn er steeds meer tuinbouwbedrijven die werknemers in dienst hebben, bijvoorbeeld seizoenarbeiders. Bovendien is de tuinbouw door enkele ernstige ongevallen meer in het vizier gekomen.

Omdat de overheid een groot deel van de gevolgen van de schade van tewerkstelling op zich genomen heeft, heeft zij een goede reden om zo regelend op te treden inzake preventie. De aansprakelijkheid voor arbeidsongevallen wordt immers geregeld door een verplichte verzekering van de werkgever. De werknemer wordt altijd vergoed voor geleden lichamelijk letsel en loonverlies en de werkgever is immuun tegen verdere aansprakelijkheid ('foutloze aansprakelijkheid'). Dit is een zeer gunstige regeling die de werkgever behoedt voor grote schadeloosstellingen.

Anderzijds is de beroepsziekte-aansprakelijkheid geregeld via de sociale zekerheid in het Fonds voor Beroepsziekten. Vandaar het belang en de preventieve controles op het vlak van een gezonde werkomgeving (lawaaï, trillingen, heffen en tillen, stof ...). De eventuele gevolgen (ziektedagen) van psychosociale belasting tenslotte worden geregeld via de klassieke ziekteverzekering.

Een veilige werkomgeving loont op termijn ook voor de werkgever en veiligheid stemt niet alleen de werknemer en de werkgever gerust, maar ook de inspectie en de verzekeraars. Kortom: iedereen tevreden!

Praktisch toepasbaar beheersysteem

De wetgeving omvat een geheel van bepalingen over de veiligheid, de gezondheid en het psychosociaal welzijn van de werknemers. Zij is gebundeld in de codex over het welzijn op het werk. Het is een uitgebreid en zeer complex kluwen van regels die bovendien vooral geschreven zijn voor grote bedrijven. Hoe kunnen we deze ingewikkelde reglementering

nu gemakkelijk toepasbaar maken op onze land- en tuinbouwbedrijven? Dit is de belangrijkste uitdaging voor het ADLO-demoproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw', legt preventieadviseur risicobeheersing Eric Van de Plas van Idewe (externe dienst voor preventie en bescherming op het werk) uit. "Ik heb de reglementering vertaald in een praktisch beheersysteem en herleid naar 24 hoofdstukken die alle opdrachten (*) omvatten. Alles is keurig opgenomen in een werkmap (computer of papier) met per module toelichting en werkdocumenten, gericht op de uitvoering van de noodzakelijke taken en registraties. Het beheersysteem omvat ook een audit waarbij we formuleren wat er op het bedrijf van toepassing is en welke acties nodig zijn. Want niet alle bepalingen zijn van toepassing op een land- of tuinbouwbedrijf. Heel wat regels komen zelfs vreemd over.

Huiswerk

"Dit beheersysteem testen we nu uit op een aantal bedrijven. Om te beginnen moet er in ieder bedrijf iemand

* Organisatieaspecten, werknemer gerelateerde taken zoals gezondheidstoezicht en beheer van het materieel, installaties en machines, materiaal, planten, sporeistoffen, meststoffen, werkplaatsfactoren, onderzoek ongevallen, risicoanalyse, preventieplan, eerste hulp en noodplan.

EXTRA ARBEIDSVEILIGHEID

zijn die zich specifiek met veiligheid en preventie bezighoudt. Maar in een bedrijf met een paar werknemers zal dat meestal de bedrijfsleider zelf zijn. In een bedrijf met meer dan 20 personeelsleden moet deze opdracht worden gedelegeerd aan een personeelslid, dat dan intern preventieadviseur wordt.

De ervaring leert dat het toch één tot twee dagen duurt om ons 'huiswerk' te maken. Om nog sneller vooruit te gaan, voorzien we ook een opleiding zodat we meer bedrijfsleiders tegelijk kunnen bereiken. Dan kunnen we meer achtergrond en duiding geven. Het is de bedoeling dat zij dan ook al meteen een basiswerking opstarten en zelf beginnen met hun veiligheidsdossier in orde te brengen."

Meedenken naar een doel

"De wetgeving rond welzijn op het werk is een risicogestuurde reglementering of een opdrachtenreglementering. Dat wil zeggen dat de codex voor welzijn op het werk weinig exacte regels kent, maar overwegend

toewerkt naar een doel en probeert aan te zetten tot het voeren van een structureel en planmatig preventiebeleid op maat van de onderneming. Het is niet van 'in orde of niet in orde'. Je moet werken aan voortdurende verbetering. Hoe ga ik dit op mijn bedrijf toepassen? Dit laat een wat pragmatische benadering toe.

Een paar voorbeelden maken dat duidelijk. Er zijn bepalingen rond het onthaal, de begeleiding en de opleiding van werknemers. De details over wie dat doet, wat je precies doet, hoelang je dat doet, ..., moet je zelf bepalen. Je moet wat je doet ook kunnen aantonen. Zo moet je een document bijhouden waaruit blijkt dat een nieuwe werknemer een begeleiding heeft gehad door een ervaren werknemer. Een ander voorbeeld is de machineveiligheid. Je moet reeds bij de aankoopprocedure van een nieuwe machine (arbeidsmiddel) rekening houden met de veiligheid. Je moet dat kunnen aantonen. Zo moet je reeds bij de bestelling vermelden aan welke veiligheidsvereisten de machine

moet voldoen en welke documenten er moeten bijgevoegd worden met het oog op preventie. Je moet ook een 'indienstellingsverslag' kunnen voorleggen."

Preventieplan

In het beheersysteem is er ook een 'audit' voorzien. Die maakt een onderscheid tussen wat essentieel is, wat minder belangrijk is en wat niet van toepassing is. Het rapport geeft op die basis een prioriteit aan de punten die nog moeten in orde gebracht worden. Het sluitstuk is een preventieplan. "De toepassing van het beheersysteem is haalbaar voor wie met welzijn begaan is en er mee bezig is. Het komt erop aan de zaken die relevant zijn, naar best vermogen te doen. Je zal nooit met alles 100% in orde zijn, maar als je aan de inspectie kan aantonen dat je rond veiligheid en preventie werkt en vooruitgang maakt, dan ben je al een grote stap vooruit", besluit Eric Van de Plas. ■